

PLEIDOOI VOOR EEN OCHTENDDANSJE ROND DE KEUKENTAFEL

2011

Toen schreef ik de tekst 'Dansfricties in een (non-)landschap'. Toen was de aanleiding dat er zo weinig dans voor jong publiek gemaakt werd in Vlaanderen. Zo weinig en bovendien zo eenzijdig 'hedendaags'. Toen was er ook geen enkel dansgezelschap jong publiek met structurele werkingsmiddelen in Vlaanderen. Toen argumenteerden theatergezelschappen dat dit ook niet hoefde, want er was toch maar weinig vraag naar dans. Toen was er dus al het verhaal van de kip en het ei.

Toen stapten we met het Krokusfestival in een Creative Europe project (Fresh Tracks Europe, andere Vlaamse partner was Kopergieterij) dat best veel focus op dans legde. Daarnaast maakten we in 2009 en in 2011 een exclusieve danseditie van het festival, vroegen we aan gevestigde danswaarden voor volwassen publiek om ook richting kinderen en jongeren te kijken (o.a. Wim Vandekeybus, Etienne Guilloteau, Benjamin Vandewalle) en startten we de reeks 'De dans ontsprongen' waarin we aan choreografen vroegen na te denken over dans voor jong publiek.

Samen met Kopergieterij en FABULEUS en, niet onbelangrijk, een aantal kleine vaak niet gesubsidieerde gezelschappen (o.a. Nat Gras, keski.e.space, enz), ontstond er zo toch een kleine dansgolf in het kunstenlandschap voor jong publiek.

2025

De meest bizarre vaststelling is dat de tekst van 14 jaar geleden bijna naadloos gekopieerd kan worden. Bizar, maar vooral ook verontrustend. Toch doe ik hier een poging om vanuit analoge, zo niet identieke, vaststellingen een paar aanzetten te geven om het danslandschap jong publiek 'opnieuw' rijker en diverser te maken. Misschien ter inspiratie voor de volgende structurele werkingsronde?

In een land dat aan de top stond (2011, en nog staat, 2025) van het mondiale dansgebeuren, in een land dat een pioniersrol vervulde en waar grote topgezelschappen huizen, in een land waar jonge mensen van over de hele wereld naartoe komen om opleiding te volgen, in zo'n land is de dans 'tout public' weinig meer dan een non-landschap.

Zo telt Vlaanderen maar één structureel gesubsidieerd dansgezelschap voor een jong publiek en moeten choreografen aankloppen bij een beperkt aantal jeugdtheatergezelschappen. Uit de gesprekken die ik met freelance makers ook anno 2025 had, blijkt dat ze dankbaar zijn om die mogelijkheden, maar ze wijzen ook op de non-prioriteit van de jeugdtheaters om dans te maken en op het feit dat de omgevingsfactoren in het creatieproces van dans anders zijn dan die van theater.

Wat de spreiding betreft, blijkt uit onderzoek dat 'maar' 7% van alle jeugdvoorstellingen (familie en scholen) in Vlaanderen dansproducties zijn. Bovendien vertonen die voorstellingen haast identieke esthetische kenmerken: hedendaags, westers, kinderen/jongeren op podium. Daarmee gaan we als landschap voorbij aan zoveel diverse dansgenres tussen het technisch verfijnde van ballet tot het krachtige van urban/street/hiphop.

Maar ook aan de presentatiekant rijzen problemen: programmeurs ondervinden moeilijkheden om voldoende publiek te vinden en scholen staan ook al niet echt enthousiast te 'trappelen' (understatement).

De vraag stelt zich dus zelf: is dit erg? Moet er meer dans zijn? Misschien zijn we wel tevreden hiermee?

Ik vind van niet en geloof dat het kunstenaanbod voor jong publiek best zo divers mogelijk is en dat er wel degelijk inspanningen nodig zijn. Overigens niet alleen voor dans, ook voor klassieke en hedendaagse muziek, voor opera, enz.

Maar terug naar de dans. Het is duidelijk dat we na de 'hoogconjunctuur' (nu ja) van 2012-2015 weer in een dieptegolf beland zijn. Daarom nemen we vanuit het Krokusfestival onze aanjagersrol weer op. Daarvoor kijken we op zoek naar inspiratie over de grenzen, met name naar Engeland en Duitsland. In mijn jarenlange internationale prospecties twee landen die niet erg hoog stonden op de prioriteitenlijst dans jong publiek. Quod non.

Little Big Dance (Engeland) - 2024

Dit dansplatform bestaat uit South East Dance (Brighton), Dance East (Ipswich) and Yorkshire Dance (Leeds) en Take Art (Somerset). Ondertussen aan een tweede werkingscyclus toe, hebben ze samen een inspirerend dansklimaat uitgewerkt dat academisch onderbouwd is. Er worden op jaarlijkse basis voorstellingen samen gecoproduceerd en gespreid en er is een systeem van talentontwikkeling en artistieke uitwisseling uitgebouwd.

Explore Dans (Duitsland) – 2025

Ook dit jaar presenteren we een dansnetwerk, ditmaal van onze oosterburen. Kernpartners zijn Hellerau (Dresden), K3 (Hamburg), fabrik (moves) Potsdam en Fokus Tanz (München). Samen hebben ze een netwerkplatform opgericht met focus op pop-up dansvoorstellingen (diverse formaten) waarvoor ze vaak choreografen uitnodigen die nog nooit voor jong publiek gewerkt hadden.

Beide voorbeelden hebben hun uitdagingen, hebben tegenvallers maar beide hebben vooral ook positieve resultaten. Zo is het aantal kwalitatieve en gedifferentieerde dansvoorstellingen in beide landen sterk gegroeid, zijn er meer

presentatieplekken en resulteert dit alles in een positieve impact op de publieke belangstelling.

2026 en volgende?

Wat als we ook in Vlaanderen zo'n dansante plek zouden maken (een plek dus, geen plaats, want Van Dale: 'plek, klein gedeelte van de oppervlakte van iets dat anders van kleur of uiterlijk is dan de oppervlakte eromheen') waar choreografen en dansers kunnen onderzoeken, repeteren, try-outen, tonen, ontmoeten, verdiepen, praten. Een plek die niet gebonden en niet verbonden is aan één gezelschap, maar een netwerk waar meerdere gezelschappen in samenwerken.

En laten we daar tegelijkertijd (daar komt ie weer) ook publiek voor zoeken. Want de vraag naar dans is weer onbestaande, de noodzaak afwezig. Maar daar waar geen noodzaak bestaat, kan je er zelf een creëren. Samen manieren zoeken om voorbij het cliché te gaan dat dans abstract, moeilijk en onbegrijpelijk is.

Dé danssector, zeker in Vlaanderen, heeft nauwelijks een antwoord gegeven (of willen geven) op deze publieksperceptie. Ouders, kinderen en leraars wijzen er mij op dat deze zogenaamde complexiteit vooral gelinkt wordt aan het ontbreken van een narratieve (lees: talige) structuur. Dansers en choreografen op hun beurt verwijzen graag naar de 'natuurlijke' drang van elk kind om te bewegen en te dansen. Dat is wellicht zo, maar dan vergeten we niet dat die bewegingsdrang niet of nauwelijks gesocialiseerd wordt. Zo is het 'bon ton' voor ouders om 's avonds voor het inslapen hun kind een verhaaltje voor te lezen, lees: het kind vertrouwd te maken met de narratieve structuren, het is veel minder vertrouwd om de dag te beginnen met een gechoreografeerd ochtenddansje rond de keukentafel. Wat als we daarmee eens zouden beginnen?

Gerhard Verfaillie

in het kader van 'Explore Dance' tijdens Krokusfestival 2025